O DEUS!

Da facilem cursum, atq; audacibus annue cœptis!

Narfwa Stadz

Loff- och Tacksäyelse-Predikan/

Som åhrligen aff 2. Maccab. Bookz X. Cap. v. 1. ad 10. Predikes den 6. September; Nu vthi Pennan eenfaldeligen fattat (såsom then elliest åthskillige gångor så i Narfwens Swenska som Finska Försambling aff migh hållen är) och effter några åstundan och begäran til Trycket förfärdigat

Af

ANDREA SIMONIS KEXLERO, Ab.
Pastore in Hesswa.

Eph. V. 15. 16. 17.

Så seer nu til huru i wandren wyßliga/ icke som the Owyse/ vthan som Wyse. Och skicker eder effter tyden: ty Tyden är ond. Therföre warer icke oförståndige/ vthan förståndige hwad HERRans Wilie är.

ÅBO/

Tryckt af Johan Wald/ *Acad.* Booktryckiare.
Åhr 1680.

K. Predik.

Den Högh- och Ährewyrdige Herren

Hr. PETRO BÅNG/

Then Helge Skrifftz Doctori, Superintendenti öfwer Narfwen och Ingermanland/ min gunstige Herre och mächtige Befodrare;

Så ock

The Ähre-Wyrdige/ Hederlige/ Högh- och Wällärde Herrar och Män/

Som stadde äro uthi thet heliga

Predikoembetet

uthi Ingermanland/

Så aff högre som nedrigare Ständ/

Mine bewägne Herrar/ Gynnare/ och synnerlige gode Wänner/

Thenna korta och enfaldiga Predikan/

Offererar, tilskrifwer/ dedicerar och öfwersänder

Ödmiuk-
och
Tienst-Wänligast

ANDR. S. KEXLERUS.

SAnsedt Wijßdom och Förstånd om åthskilliga Ting (här i werlden) at weeta/ är bättre än Perlor/ och alt thet man önska må kan intet liknas widh henne/ *Prov. 8: 11.* Doch så äro the icke liknandes widh Gudz helga Ord/ som är lefwande och krafftige/ och skarpare än något tweäggiat Swärd/ *Heb. 4: 12.* som kommer aldrig tilbakars säfängt *Esa. 55: 10.* Utan är Gudz krafft/ allom them til saligheet som troo/ *Rom. 1: 16.* När förthenskul iagh vthi the studerande åhren migh til werldzlig Wijßheet slogh/ tå meente mitt Fädernesland ther medh tiena/ såsom medh the Almanacher som *An. 1666, 1669,* och *1678.* iagh vthi Tryckett gaff/ är at see. Men emedan iagh seer at thenna Wijßdom (i sigh sielff berömmeligh) är icke lijk widh then Andeliga Wijßdomen/ hwilken at förkunna/ iagh genom Händers pålåggiande *An. 1667.* den 19. *Maij* i Åbo Doomkyrckia kallat wardt; (hwad nu Gudh Enom befalt hafwer/ thet bör man altijdh taga wara vppå/ emedan hwariom och enom vthi sitt Embete är wäl meera befalt än någon kan vthrätta/ *Syr. 3: 22, 25.*

Altså *Sint aljs aliæ, mihi* BIBLIA *sola voluptas.*

Och å thet iagh ey skulle finnas säfång i HErrans Wijngård/ *Matt. 20: 3.* Så hafwer iagh befliitat migh

om/ mitt ringa pund at förryttra *Matth.* 25: 20. som är migh giſwit aff himmelen *Joh.* 3: 27. Och ibland annat thenna eenfaldiga Predikan i dagzliuſet vthgå låter/ hwarvthinnan Sal. Konung Guſtaff Adolffz högloſligh i åminnelſe/ *res geſtas* til Dn. Olaum Magni och andre Swenſke Crönikor vpſkiutes/ och oß *ſtricte* widh Texten och then H. Skrifft förhälle.

Faſt nu många finnes/ ſom thetta arbete förringa och förklena/ menandes ſigh ſielff eller andra bättre then ſammanſoga och ſtälla kunna/ ſå nekar man ingalunda til/ vthan aldeeles ſamtycker! Doch förhoppas at then Gunſtige Läſaren i medler tijdh icke thetta förachtar/ betrachtandes/ at barn the hemta ſpåner/ men ſtarka karlar hugga timber och wedh/ både åro the nyttige. Eliеſt til ens hws vpbygning hempta ſomblige ſtockar/ ſomblige ſtenar/ ſomblige kalk och ſombige bräder/ näſwer/ måſa etc. Och alt bliſwer gangneligit. Altſå haſwer iagh effter min förmågo thetta hemptat til min Herres Jeſu Chriſti hws; Doch icke mitt/ vthan aff Gudz nådh är thet/ hwad thet är/ *1. Cor.* 15: 10. Gudh ſom i oß ett gott Wärck begynt haſwer/ fulborde thet in til wårs HERres JEſu Chriſti dagh. Valeat.

A. S. K.

Vthi then Alldrahelgaste och Högtlofwade Treefaldigheetz/ Gudh Faders/ Sons och thens helge Andes Nampn! Amen.

NÄr som iagh vppå thenna Stunden tänckер/ hwad Åhret Christi 1617. på thenna Dagen sigh tildragit hafwer/ så kan iagh icke til andra Ord vthbrista än thesse: At thenna Dagh/ är itt godt Bodskapz Dagh/ om wij thet förtijge/ så warda wåra Mißgerningar fundne/ och wij aff Gudi straffade/ 2. Reg. 7: 9. Ty på thenna Dagen/ hafwer Gudh gifwit wår Allernådigste och Glorwyrdigste i åminnelse Konung/ Konung GUSTAF ADOLPH, och the Swenske tappersamme Krijgzmän och Strijdz-Hieltar thenna Narfwesta Stadh/ och thet här inne är/ så at thenna Dagh medh rätta kallas hoos allom Swenskom ett godt Bodhskapz Dagh/ then oß ey bör förtija/ ty om wij thet göre/ så warda wåra Mißgerningar fundne och wij aff Gudi straffade! vthan fast heller ähriligen ingå i HErrans Portar medh tackande vthi hans Gårdar medh lofwande: tacka honom och lofwa hans Nampn/ Psal. 100: 3. Thetta hafwa wij för thenna gången/ på thenna här Dagen och Stunden welat göra/ i thet wij i hoopa komne ärom/ hijt vp i HERrans Hws. Wij wilie effter wåra Förfäders Christeliga och tilbörliga befalning/ then ähriga Texten som aff them Gamblom vppå thenna Narwesta Tacksägelse Dagh/ förordnat är at förklaras/ för oß taga/ och göra HERranom wårom Gudi wår rätta och skäliga Gudztienst/ Rom. 12: 1. Til hwilket wij i förstonne wiliom anropa om Nådh och Anda/ at rätteligen tala och höra HErrans Ord/ medh ett Gudeligit och andächtigt Fader wår/ etc.

Alså gaff Gudh Maccabeo och hans Hoop thet Modh/ at the intogo Templet och Staden igen. Och förstörde the andra Altare och Kyrckior som Hedningarna här och ther på Gatomen vpbygdt hade. Och sedan the Templet reenat hade/ giorde the itt annat Altare/ och togo Flintosteen och slogo Eeld/ och offrade åter/ hwilket i tw åhr och sex månader icke skedt war/ och offrade Rökwärck/ och vptände Lamporna/ och lade fram Skådobröden. Tå nu sådant alt skeedt war/ föllo the på sitt ansichte neder för HERranom/ och bådo/ at han jw icke meer wille låta them komma i sådanna Jämmer/ vthan om the meer syndade emot honom/ at han tå wille nådeliga straffa them/ och icke gifwa them vthi the Gudz Lastares the grufweliga Hedningars händer. Och Gudh skickade thet så/ at Templet på then dagen renat wardt/ på hwilkom Hedningarna thet orenat hade/ nemliga på femte och tiugunde Dagen i then Månaden Casleu/ och the höllo med glädie Otta dagar Helgh/ såsom i Löfftyddohögtijdenne. Och tänckte ther på/ at the för een kort tijdh sina Löfftyddohögtijdh i Wildmarckenne och Klyfftomen/ såsom Willdiur hållet hade. Och bäro Mey och gröna Qwistar och Palm/ och lofwade Gudh/ som them then Segren gifwit

wit hade / at the hans Tempel reena mätte. The läto och vthgå itt Bodh öfwer heela Judaskapet / at man ährliga skulle then dagen heligh hålla. Och altså hafwer Antiochus then ädle en Enda.

LMedan vthi wår vpläsne Text, förmåles om twänne Personer Juda Maccabæo och Antiocho then ädle / therföre wil man til en Ingång til thenna Predikan i acht taga om Antiochi Födelse och Lefwerne! Och är til wetandes / at aff then stora Antiocho, är thenna onde och skadeliga Roten Antiochus then ädle född; hwilken wardt sänd ifrån Syrien til Rom at stå i Gisslan för sin Fader / 1. Macc 1, 11. Hwarföre han hemliga bortrymde effer sin Faders Dödh ifrån Rom / til Antiochien i Syrien igen / och bleff ther Konung efter sin Brodere Seleuci Dödh.

Thetta sitt Regemente hafwer han begynt och fulländat medh ett oroligit Lefwerne. Ty i sin Regementz begynnelse drogh han til Tyrum / hwar han ett härligit speel sin Affgudh Hercule til ähra giorde / 2. Macc. 4: 9. På wägen intogh han then nedre Syrien och Phænicien sampt drogh igenom heele Galileam, Judeam och Joppe til Jerusalem / hwareft han wardt aff Jasone och heela staden herligen vndfången / och intagen medh Bläß och stort Pråål. Tå lemnade han effter sigh i Jerusalem på Bergen een hoop Krijgzfolck / men sielff reeste han bort genom Phænicien til Antiochiam ther han sitt Konungzliga Säte hade; hwar han ey länge drögdes / vthan reeste til Cilicien och stillade the Tarsers och Maloters vproor. När han ther ifrån til Antiochiam igenkom / så drog han äther medh myckit Folck til Pelusium i Ægypten och Memphis. Och när han een tijdh i Ægypten regerade / reeste han igenom Israel / och kom ifrå Pelusio til Jerusalem medh myckit Folck / hwareft när then öfwerste Prästen Menelaus och annat gement Folck släpte honom inn /

tå draap han några tusende Judar/ skinnade Templet och offrade ther inne Swijnekött/&c. som ther om wijdlöfftigare är at see 1. Macc. 1: 22. seqq. Sedan drogh han til sin Hufwudstadh Antiochiam medh stoort rooff/ och bortförde tho tusende fångar både Qwinnor och Barn. Joseph. lib. 12. Antiq. Jud. c. 6.

Tu Åhr ther effer drog han åter til Alexandriam igenom Cælesyrien, och meente/ at han skulle intaga heela Ægypten. Men Ptolomeus Philometer som ther Konung war/ begiärte hielp aff the Romare/ hwilka strax sände een Rådzherre Marcum Popilium medh Krijgzfolck i Ægypten, han mötte Antiochum icke långt ifrå Alexandria. När the hwar andra Handen räckte och helsade/ öfwerandtwardade Popilius Antiocho een Tasla/ och badh at han then läsa skulle. När Antiochus sägh at the Romare hade alfwarligen befalt / at han vhtur Ægypen draga skulle / förmodde han sigh kunna thet Romerska Sänningabodet/ medh wänliga Ord affwijsa / och swarade sigh wilia rådhslå med sina wänner. Men Marcus Popilius giorde een Ring medh sin Käpp / ther widh Haffzstranden / sägandes til honom: Så säger Rådet i Rom/ at tu skole icke gå vthur thenna Kretzen eller Ringen / för än tu säger: antingen tu wilt hafwa Krijgh eller Fredh. hwar aff Konung Antiochus förskräckles/ och när han hade lijtet teegat / sade han: hwad the gode Herrar i Rom är behageligit / thet wil iagh och samtyckia. Drogh sedan medh onsko och skam til Antiochiam igen/ och sende sin förste Apollonium medh tiugu tusende män til Jerusalem/ förebiudandes Fredh; Och han lägrade sigh för Stadzporten / och wäntade effter Sabbaten. När Judarna gingo vth at spatzera/ och besee Lägret worde många ihiälslagne/ och föll i Staden/ och tände Elden mångestädz på honom. Han befästade Davidz Borgh medh starcka Murar och Torn/ och besatte henne medh een ogudhachtig Hoop/ som all Skalckheet ther å bedrefwo/ 1. Macc. 1. 35. seqq.

Icke

Icke länge ther effter sände Konung Antiochus een annan Förste Atheneum til Jerusalem / then insatte then Affguden Jovem i Templet / th[illegible] är then Förödelsens Styggelse / om hwilket talas / 1. Macc. 1. 57. seqq. Dan. 9: 27. han lät på Altaret i Juda offra Swijnekött / reeff Laghböckerna sönder / förbödh at omskära Barnen / han lät ywkeliga dräpa alla Gudhfruchtiga / som intet wille hålla hans Stadgar! Men the helige Prester Matathias och hans Son Judas Maccabæus satte sigh emot honom / och förtogo myckit hans onde upsåår. Therföre drogh K. Antiochus ifrån Antiochia til Persepolim i Persen / och wille skinna Dianæ Tempel / och eliest skatta heela thet Landet / medh hwilka Penningar han sedan Krijget emoot Judam Maccabæum fullfölja skulle. Men Inbyggiarna i Persepoli mötte honom / och slogo honom til tryggia / at han nödgades medh skam reesa ther ifrån / och begaff sigh omsider til Ecbatana i Meden / hwarest honom bleff berättat / huruledes Judas Maccabæus hade stoor ähra och prijs inlagt / och reenat Templet: Och när han thet hörde / bleff han förbitterat och lät föra sigh ther ifrå til Babylon / men på Wägen skalp Wagnen / fick Buuckreef och Wärck i Tarmarna / så at han måtte låta föra sigh på een Hästebåår til Babylon / ther han bleff i then förstörde Staden / såsom wthi een Willmarck dödh / 2. Macc. 9. Och altså hafwer Antiochus then ädle (som medh mycken Mödo / longa Resor / grymme och fahrlige Tanckar / alltijdh i sitt Lefwerne bekymbrade sigh) fått een ända. Men then Gudfruchtige Judas Maccabæus hafwer ther emot hafft Gudh på sin sijda / fådt Segren / öfwerwunnit Staden och Templet / hwilka han sedan renade / och sin skäliga Gudztienst ther inne giorde / om hwilket wij widare fååm höra i wår upläsne Text, then wij wilie nu i HErrans Nampn öfwerlöpa wthi twänne Stycken / så at wij fååm höra

I. Huru Judas Maccabæus winner Templet och Staden igen.

II. Hwad the giöra när the Tem[illegible] och Staden inbekomma.

Gudh Fader/ Gudh Son och Gudh then helge Ande ware här tilstädes/ medh Nådh/ Wälsignelse och Bijstånd/ för sitt helga Nampn och Löffue skull/ Amen.

PARS PRIMA.

GAnska härligen/ märckeligen och wähl beskrifwer wår Text om Judæ Maccabæi Seger/ tå han talar: Altså gaff Gudh Maccabæo och hans hoop thet modh/ at the intogo Templet och Staden igen. I hwilka Ord giftwas tweggehanda tilkänna.

I. At Gudh är then som alla tijder giftwer Seger och öfwerhand/ HErren är een stoor Gudh/ och en stoor Konung öfwer alla Gudar. Ty i hans Hand är hwad som Jorden bär/ Psal. 95. 34. Så at sannas som Salomon talar: Ingen Wijßheet/ intet Förstånd/ ingen Konst hielper emot HErran. Hästar warda tilredde til Stridzdagen/ men Segren kommer aff HErranom/ Prov. 21: 30. 31. Thetta bör alla Krijgzmän noga i acht taga/ at enär the til Krijgzfahra/ så skola the icke förlåta sigh på sina egna Krafter/ Hästar eller Krijgztygh/ ty Menniskiorna äro doch jw intet/ Psal. 62: 10. Enom Konung hielper intet hans stoora Macht/ enom Kämpa warder icke hulpit genom hans stoora Krafft. Hästar hielpa och intet/ och theras Starckheet frelsar intet. Sij HErrans ögon see vppå them som fruchta honom/ the som vppå hans Godheet trösta/ Psal. 33: 16. 17: 18. Hwarföre fruchter HErran J hans Helige: ty the som fruchta honom the hafwa

ingen

ingen brist/ Psal. 34. 10. Och när j til Krijgh faren/ och wilien bekomma Seger och öfwerhand/ öfwer edra och wåra Fiender/ så skole wij förtröfta oß på HErren och säya: Wår Siäl wäntar effter HErranom/ han är wår hielp och sköldh. Ty wårt Hierta gläder sigh aff honom/ och wij hoppas på hans helga Nampn. Tin godheet HErre ware öfwer oß/ såsom wij på tigh förtröste/ Psal. 33: 20. 21. 22.

II. Hwilkom Gudh giffwer Modh och thenna Segren? nembligа Maccabæo och hans Hoop. Thenna Judas Maccabæus war then helige Prestens Matathiæ Son/ hwilken/ tå han bleff Krigzöfwerste effter sin Faders Dödh/ så drogh han hijt och tijt i Landet/ och höle sigh i Ödemarcken/ och giorde Fienderna stoor skada. Therföre rustade sigh Apollonius, een aff Konung Antiochi Förstar/ som i Samaria wistades/ och wille Judam Maccabæum öfwerfalla. Men Judas Maccabæus, lijka som ett grönt Leyon/ drogh emoot honom till Samarien, höle een Slachtning medh honom/ och drap honom/ och en stoor hoop Fiender medh honom/ han togh Apollonij Swärd/ thet han sedan förde i alla sina Liffzdagar/ 1. Macc. 3. 10. 11: 12. När Seron Antiochi Förste thet sporde til NederSyrien, at Judas Maccabæus then förste Slachtningen wunnit hade/ och at Appollonius slagen wardt/ bleff han wredh och sade: Jagh wil inläggia åhro/ at iagh i heela Rijkena må prijsat warda/ och wil slå Judam och hans hoop; lägrade sigh förthenskull i Bethoron wthi Judeska landet. Men Judas Maccabæus then frijmodiga Hielten/ föll in i hans Lägre/ och slogh honom och hans Folck på flychten/ jagandes them ifrå Bethoron neder åth in på Slättmarckena/ och slogh 800. ihiäl/ the som undsluppo/ flydde in wthi the Philisters Land/ ibid. v. 13. 14. 15. 16. 23. 24. Och thenna war then andra Slachtningen/ som Judas Maccabæus wann. När Antiochus thet hörde/ bleff han

swåra

swåra wreed/ och drogh til Persen at samka penningar/ och satte Lysiam i Landet til Stådthållare/ thenne sände 40000. til Footy/ och 7000 til Häst in i Judeam. Öfwer thenne hoopen wore tree Höfwitzmän/ Ptolomeus, Nicanor och Gorgias, the lågrade sigh til Æmmao eller Emaus, hwarest Christus effter sin upståndelse med twenne sina discipler wandrade/ Luc. 24. 15. Men judas Maccabæus förſamblade sitt Folck til Mißpat/ ther bådo Judarna Gudh/ at han wille gifwa them Seger öfwer theras Fiender/ och sedan the bedit hafwa reesa the til Emaus/ och ther wan Judas Maccabæus then tridie Slachtningen/ 1. Macc. 4. 1. seqq. Och sedan han ifrå Emaus jagade effter fienden/ emot the Städer/ Asdod, Assemoth och Jamnia/ drogh han åther til Emaus och förskräckte then Förſten Georgiam/ at han fly måste. Then fierde Slachtningen wan Judas Maccabæus hoos thet Slottet Bethura och öfwer wan Lysiam Antiochi Stådthållare/ 1. Macc. 4. 34. På samma tijd hafwer Gudz Engel sittiandes på een Häst/ uthi hwijta kläder och gyllene Harnisk Judam Maccabæum hulpit/ 2. Mac. 11. 6. Och når han ifrån Bethura drogh/ kom han til Jerusalem/ hwar han renade Templet och Staden igen såsom wij uthi wår upläsne Text hafwom.

Dansedt man hade myckit til at tala om Judæ Maccabæi Heroiska bedriffter och frijmodiga Affgång/ men effter thet synes förlångt wara/ altförty kan mine Åskelige sådant i then helga Skrifft och hoos Historiæ Skribenterna förfara: Och är nogh för thenna gången at weta om Juda Macccabæo: Nembligа at han strax effter then fierde Slachtningen Templet och Staden renade/ och at HErran Gudh war then samma/ som stridde å Judæ Maccabæi sijda/ then han i sin stoora nödh åkallade/ och om bijstånd åthskillige reesor anmodade. Ty han wiste wäl/ at Segren icke kommer aff Harnesk/ uthan at

Gudh

Gudh giffwer honom/ then hån vnnar/ och sade: HErre tu vthsände i Ezechiæ Juda Konungz tijdh tin Engel/ och then samme slogh i Senacheribz Lägre 185000 Mån. Så sändt och nu/ O HErre i Himmelen/ en godh Engel för oß/ til at förskräckia Fienderna/ lätt them förskräckias för tinom starcka arm/ som med Gudz Försmädelse emot titt helga Folck draga. 2. Macc. 15: 22. 23. 24. Ja wij förläte oß på then Alzmechtige Gudh/ som i itt ögnableck icke them allena/ som nu emoot oß komma/ vthan heela Werldenne nederslå kan/ 2. Macc. 8. 18. Och när Judæ Maccabæi Vnderhafwande förskräckte sigh för Serons Antiochi Förstes stoora Macht/ tå giorde han them frijmodiga/ sånandes: Thet kan wäl skee/ at en lijten Hoop öfwerwinner en stooran/ ty Gudh kan wäl genom fåå giffwa Seger/ så wäl som genom många. Förty Segren kommer aff Himmelen/ och icke aff stoor Myckenheet/ 1. Macc. 3: 18. 19.

Hwilket wari sagt allom Gudhfruchtigom Krijgzmän til een märckeligh Warning? At när wij see wåra Fiender rasa: och the som oß hata sättia vp Hufwudet/ Ps. 93: 3. så skole wij icke förmyckit fruchta oß för theras stora håår/ macht eller starckheet. Vthan wänta allenast efter Gudh then oß hielper. Ty han är wår tröst/ wår hielp wår beskärm/ at intet ondt skal omstörta oß/ ehuru stoort thet och är; Psal. 2. 3. Ja medh Gudi kunne wij mächtig Ting göra/ han skal vndertråda wåra Fiender/ Ps. 60. 14. Sij! medh thenna stoora Gudens Macht hafwer höghloflig i åminnelse Konung/ Konung Gustaf Adolph icke allenast thenna Narviska Stadh/ vtan och många andra Provincier, Landskap/ Städer och Slått vnder sigh bracht/ och omsijder een Seger-Herre warit widh Lutzen

döddh den 6. Nov. Anno 1632. Så at sänfärdeligen om honom talas och skrifwes.

Exerit ARCITENENS medio sua signa NOVEMBRI
REX, heu, fata dolet Svecia ADOLPHE tua.
Noster eras Moses redivivus, Josua, David,
Et Maccabæus Juda, Cyrusque potens.
VICTOR victus obis Rex, Papæ terror, & orbis
Certa Evangelici spes decus atque salus.
Victus VICTOR eris mundi dum secla meabunt,
Et similem parient tempora nulla tui.

Man hade wäl myckit om Sahl. Konung Gustaffz stoora Seger och mächtiga Gerningar at tala/men såsom the wisdlöfftige äro/ och elliest aff sigh nogh kunnige/ så wil man medh tysthetennes Mantel för thenna gången öfwerskyggia them/ effter wij hafwe/ ja mehra än altförmyckit å närwarande fahrliga tijder/ och på the många och äthskillige Fiender/ som Swea Rijke/ på alla Kanter/ med ganska stoor Myckenheet inträngia/ at skäda. Sannerliga/ther Gudh icke hade warit med wår alldranädigste regerande Konung/ hördt wår böön/ suck och klagan/ så hade thet längesedan ut the medh oß alla warit. Och oansedt Sweriges Rijkes Krijgzmacht hafwer offta warit ganska liten/ emoot wåra Fienders Häär och Skare: Så tacke wij Gudh/ som hafwer ijkawist gifwit them Swenskom Modet; Synneligen wår allernädigste Konung/ hwilken hafwer förwärfwat Folckena och oß een stoor ähro/ han drager i sitt Harnesk som en Hielte/ och beskärmade sin Häär med sitt Swärd: Han är frijmodg som ett Leyon/ och ofördskräckt såsom ett ungt Leyon/ 1. Macc. 3: 3. 4. Gudh wan ware med hans Kongl. Mayt. wijdare/ han höre bonom i Nödene/ Jacobz Gudz Nampn beskydde honom/ han sände honom Hielp aff Helgedomenom/ och styrcke honom

nom af Zion. Gudh hän gifwe hans Kongl. Mäh:t hwad hans Hierta begärar / och fullborde all hans Anslagh / Ps. 20. 2. 3. Uthi een Summa sucke wij: Förlät oß icke HErre wår Gudh / war icke långt ifrå oß Skynda tigh til at göra oß biståndt / HErre wår Hielp / Psal. 38. 22. 23.

III. Hwad Gudh gifwer Maccabæo och hans Hoop / nemliga / at the intogo Templet och Staden igen. Hwareft wij gifwe Acht / på thet ordet Igen / så at wij ther aff förstå kunnom / at Judarna tilförenna hafwa Jerusalem innehafft / men för sina Synder skul / hafwa henne til een tijdh genom Krijgh bortmist. Men huru länge Templet och Staden hafwa warit i Fiendens händer / thet kan man så någorlunda afftaga aff thenna wår Text, tå han förmåler om thes reenande och offrande: At sådant i tw Åhr och ser Månader icke skedt war / hafwer altså Jerusalem warit i Fiendens Wåld halftridie Åhr widh lagh / och effter thes förlop / hafwa the Templet och Staden intagit igen.

Thetta wari sagt / them Gudhfruchtigom til een synnerlig Tröst: At HErren drifwer icke ifrå sigh ewinnerliga: Uthan han bedröfwar wäl: Men han förbarmar sigh igen effter sin stoora Mildheet. Ty han plågar och bedröfwar icke Menniskiorna aff Hiertat / Thren. 3. 31. 32. 33. Thet är wäl sant / at när Menniskiorna synda emoot Gudh / så skickar han sitt förskräckeliga straff / såsom Gudh sielff säger: At tu intet hafwer tient HErranom tinom Gudh / medh gladt och lustigt Hierta / tå tu allehanda nogh hade. Och tu skalt tiena tinom Fiende / som HErren tigh skickandes warder / Deut. 28. 47. 48. Doch så är then gode Guden rättwijs / at han ingom mehra Plågor pålägger än wij draga kunnom / ty när han will

hemsökiä Menniſkian / tå lägger han Måhlet före huru länge han henne beſökia wil / och ther öfwer kunna wåra Fiender intet göra / ſåſom wij ther å hafwe många Exempel / Sij! then grymme Antiochus öfwerwant wäl Jeruſalem / men effter halftridie åhr winner Judas Maccabæus henne igen. Staden Tyrum förſtörde Gudh / men effter 70. åhr ſkulle then åter vpbyggias / Eſaj. 23: 1. ſeqq. Gudh hotar Judarna medh Babyloniſka Fängelſet / men tröſtar them / at the effter 70 åhr ſkulle ſlippa / Jer. 23: 8. ſeq. 29: 10. ſeq. Iſraels Barn komno i Ægypten, men vthgingo effter 40. åhr Ezech. 29: 9. 13. Och thet ſamma år thet / ſom Eſajas talar om Sanherib / ſom länge hade framgång at öfwerwinna HErrans Folck: Wee tig tu Förſtörare / menar tu at tu icke ſkalt förſtördt warda / och tu Förachtare / menar tu at man icke ſkal förachta tigh? När tu hafwer fulbordat tin Förſtörning ſkal tu och förſtörd warda / när tu hafwer fullkomnat tin Förachtelſe / ſå ſkal man förachta tigh igen / Cap. 33: 1. Therföre må hwar och een Chriſten vthi ſin åliggiande Nödh / wara tåligh / bekänna ſina Synder / ångra och begråta them / ſucka til Gudh och ſåya medh Propheten Micha: Jagh wil bära HErrans Wrede (ty iagh hafwer ſyndat emoot honom) til theß han vthrättar mina Saak / och ſkaffar migh rätt / han ſkal föra migh vthi Liuſet / ſå at iagh ſkal ſee mina Luſt vppå hans Nådh. Såſom han talar i ſin Bookz 7. cap. v. 9.

PARS SECUNDA.

VThi thet andra Stycket / ſå märcke wij / hwad Judas Maccabæus medh ſitt Folck hafwa ſedan giordt / när the Templet och Staden inbekomma? Ther wij giſwe acht vppå tränne Omſtändigheeter.

I. At the Hedningars Gudztienst förstöra / och talar Texten sålunda: Och förstörde the andre Altare och Kyrckior som Hedningarna här och ther på Gatomen vpbygdt hafwa. Och thetta medh rätta / emedan Gudh hafwer thet sielff befalt sitt Folck / sägandes: Förgörer all the rum ther Hedningarna sina Gudar tient hafwa / ware sigh på högh Berg / på Backar / eller vnder gröön Träå / och bryter neder theras Altare / och slår sönder theras Stodar / och theras Lundar vpbränner med Eeld / och theras Affguda Beläter kaster bort / och tager bort theras Nampn vthu thet runnet / Deut. 12. 2. 3. Thenne Gudhfruchtige Judæ Maccabæi Exempel skole alla Menniskior i Werldenne efterfölja / och förachta Hedningars Affgudar / kasta them aff wägen och hålla them för Dråg och Skarn; wetandes at Gudh i sinom tijdh warder Affgudadyrckare medh sina Beläter förgörandes / jåsom HErren Gudh sielff säger: Jagh skal förgöra tin Beläte och Affgudar ifrå tigh / at tu icke meer skalt tilbidia tine Händers wärck. Och iagh skal nederhugga tina Lundar / och förläggia tina Städer. Jagh skal drifwa Hämd medh Grymheet och Wrede / på alla the Hedningar som icke höra wilia / Mich. 5: 13. 14. 15. Conf. Amos 3: 14. 15. &c. 4. 4. 5. 6. & c. 5: 2. 4. 5. 26. 27. & c. 8: 14. Nahum 1: 14. Habac. 1. 16. 17. c. 2: 18. 19.

II. Huru Judas Maccabæus medh sina Vnderhafwande vprättar rätta Gudztienssten? hwilket beskrifwes 1. Om Bränoffers Altare och thes Offrande / ther sålunda står: Och sedan the Templet renat hade / giorde the itt annat Altare / och togo Flintosteen och slogo Eeldh / och offrade åter / hwilket i tw Åhr och sex Månader icke skedt war / och offrade Rökwärck / och vptände Lamporna / och lade

fram Skodobröden. Här om talas / 1. Macc. 4: 53. 54. sålunda: Uthi hundrade otta och fyratijonde Åhrena / stodo the bittida upp / och offrade åter efter Lagen på Brenoffers Altaret. Thetta war thet förſta Offer sedan Hedningarna Helgedomen oskärdt hade / och thetta Offret wardt åter upráttat medh Sånger / Pijpor / Harpor och Cymbaler. Hwar aff wij see medh hwad Lust / Glädie och Frögd / the hafwa giordt sitt Bränneoffer / som Gudh sitt Folck befalt hafwer / som ther om är til läsa Lev. 6: 9. 10. 11. 12. 13. Och uppå Bränoffers Altare så hafwa the lagt fram Skådobröden / Ex. 25. 30. Hwilket war tilpyntat aff Semlomiöl / och bakat til 12. Kakor / och hwar Kaka skulle hålla twå Tiungar / som ther om mera är til at see / Lev. 24: 5. 6. 7. 8. 9. 2. At the hafwa bedit Gudh / och står i Texten: tå nu sådant alt skedt war / föllo the på sitt Ansichte neder för HErranom och bådo / at han jw icke meer wille låta them koma i sådana jämmer / utan om the meer syndade emot honom / at han wille nådeliga straffa them / och icke gifwa them uthi the Gudz Lastares the grufweliga Hedningars händer. Sålunda hafwer oc David giordt / när han syndade emoot HErran / tå lät Gudh bebåda honom genom Propheten Gadd / at tree straff stå honom til bodz / dyr tijdh i tree Åhr / tree dagars undflycht för Fienden / eller Pestilentia til tree Dagar / uthwålie hwilket thera han wil / tå sade David. Migh är stoor ångest / men låt migh falla i HErrans Hand (ty hans Barmhertigheet är stoor) Jagh wil icke falla i Menniskio hand / 2. Sam. 24: 13. 14. 3. På hwad tijdh thetta skedde / ther om står uthi Texten: Och Gudh skickade thet så / at Templet på then Dagen renadt wardt / på hwilkom Hedningarna thet orenat hade / nemligen på femte och tiugunde

Da-

Dagen/ i then Månadenom Casleu. Hwilken effter Månan räknandes/ så är den 17. November, ty then Månaden Casleu hafwer begynt emellan den 23. October, och waarat til 22. November. 4. Huru länge the höllo heligt? nemliga i Otto Dagar såsom i Löffhyddohögtijdenne. Thenne Löffhyddohögtijdh hafwer Gudh sielff befalt at the hälla skole/ tå när the hafwa insamblat aff sin Loga och Preß/ och skedde therföre at Gudh hafwer them bewarat och uppehållit i Öknena under bara Himmel och Löffhyddor i 40. Åhr/ och medh Manna thet Himmelska Brödet/ ther them födt/ Lev. 23. 43. Thenna Gudz Wälgerning hafwa the påminst sigh och medh hiertans Frögd och Glädie nu hållit theyna Fäst; i synnerheet/ när the täncke ther på/ at the för een kort tijdh/ sina Löffhyddohögtijdh/ med Suck och Puff i Wildmarkenne och Klyfftomen såsom Wildiur hållit hade. 5. Hwad til Offret hämtat är/ och står: The bäro Myen och gröna Qwistar och Palm/ och lofwade Gudh/ som them then Segren gifwit hade/ at the hans Tempel reena måtte. Thesse Myen/ gröna Qwistar och Palm the wore icke allenast Seger-Teckn/ som är til see/ 1. Macc. 13. 51. At när Simon öfwerste Presten han intogh Jerusalem/ thet Antiochus och Demetrius länge innehade/ drogh han in medh Loffsånger och Palme-Qwistar och allahanda Strängiaspeel. Uthan the wore och tienstachtigheetz Teckn/ i thet the wille medh thenne bewijsa sin tienst och lofwa Gudh! När Christus han reeste til Jerusalem på eene Åßninno/ och på een arbetes åßninnos Fohla/ så skuro många (som sin tienst Christo bewijsa wille) Qwistar aff Trään/ och strödde på Wägen/ Matth. 21. 8. Och aff thenna Text: see wij/ at the hafwa brukat them i sin Gudztienst/ synnerliga nu/

när

när the sin Stadh igenfingo aff Fiendens hand/ och ther then rätta Gudztienſten åter igen i sin förra Floor förſkaffa. 6. Huru ther om Placat vthſändes? nemliga: The låto och vthgå itt bodh öfwer heela Judaſkapet/ at man åhrliga ſkulle then Dagen helig hålla. Sij! ſålunda hafwa the hafft bekymber om then rätta Gudztienſten/ at the icke allenaſt ſielfwa fijra thenna Fäſt/ vthan och andra ther til förmana och påbiuda. Så giorde Konung Hiſkias hwilken ſände vth til hela Iſrael och Juda/ och ſkreeff Breeff til Ephraim och Manaſſe, at the ſkulle koma til HErrans Hws i Jeruſalem och hålla Paſſah HErranom Iſraels Guph/ 2. Chron. 30: ſeqq. När the Niniviters Konung Phul Belochus fick höra genom Proph. Jonam at Gudh wille ſtraffa the Niniviters Stadh för theras ſynder ſkul/ ſå ſtodh han vp aff ſine Säte och lade aff ſitt Purpur/ och togh en Säck omkring sigh/ och ſatte ſig i Aſko/ och lät vthropa ett Placat och påbudh om Faſto/ Jon. 3: 6. ſeq. Också hafwa alla fromme Konungar hafft Bekymer om Gudz Hws och rätta Religionen, i Gambla och Nya Teſtamentet/ ſom Bibliſka och Kyrckio Hiſtorier ther om meera widhfftelſen tilkänna gifwa. Theſſe Gudhfruchtige Konungars Exempel, hafwa wåra allernädigſte Konungar effterfolgt/ i thet the altijdh hafwa hafft Bekymber om HErrans Hws/ och låta åhrliga vthgå Placater och Påbudh/ hwilka Undersåterna til Gudhfruchtigheet excitera ſkulle. Wåra Gudhfruchtiga Förfäder hafwa och här i Narfwen gifwit godt Efterdöme/ thet thenne vpläſne Texten åhrliga å thenna Dagen predikas ſkulle/ men huru thet efterkommes/ thet vthwijſar wäl Kyrckiones toma Bänckar/ hwilka ther öfwer ſåſom ſucka måſte/ thet Preſten ſkal näſtan för bara

Wäg-

Wäggar prediká; Wij som nu tilstädes årom/ suckom til Gudh/ at effter man seer/ Gudh här igenom blifwa förtörnat/ thet Gudh wille doch nådeligen straffa oß/ och icke gifwa oß vthi the Gudz Lastares / the grufweliga Hedningars händer.

Jagh som vppå thetta heliga Rumet står / befaller å Gudz wägnar/ at J icke allenast sielfwa / vthan edart Hws och edra Barn/ thenna Dagen åhrligen heligt hållen/ och lagan at edart hierta (thet Gudh allena efterskådar) kunde wara Gudi ett tacknembligit offer/ ty the offer som Gudi behaga/ är een bedröfwat Ande/ Psal. 51: 19. Thet wore och önskeligit/ thet the behagade efterfölia then hoopen som men/ gröna qwistar och palm framburit hafwa; J synnerheet han hwilkom Gudh något wälsignat hafwer/ thet han til tacksamheetz teckn å thenna dagen (såsom andra dagar) wille Gudi til åhra/ Kyrckian och them fattigom något skänckia och meddeela/ wäl wetandes: Thet HErren som wedergellaren är/ skal icke allenast löna thet siufalt Syr. 35: 13. Vthan wil hafwa thet i godt minne/ ty/ Säll är then som barmhertigh är och gierna lånar/ och lagar så sina saaker at han ingom orätt giör. Ty han skal blifwa ewinnerliga/ then rättfärdige skal aldrigh förgätin warda Psal. 112: 5. 6. Och fast then Ogudachtiga werlden håller alt sådant för fåfängt och löije/ doch skal Christus sådant ihoghkomma å ytterste dagen/ tå han säyandes warder: kommer i mins Faders wälsignade / och besitter thet rijke/ som ider är tilredt ifrå werldennes begynnelse. Ty iagh war hungrogh/ och i gåfwen migh äta: Jagh war torstigh/ och i gåfwen migh dricka Jagh war hwswil/ och i herbergaden migh etc. Matth. 25: 34. seq.

Och så see wij/ at Gudachtigheet är nyttigh til all ting/ och hafwer löffte om thetta liffwet/ och thet tilkommande. 1. Tim. 4: 8.

III. Om Antiochi ändalycht: Och altså hafwer Antiochus then ädle en ända/ står i Texten. Hwilket wäl effter bookstäfwerna sant är/ som wij i ingången hörde/ at han i then förstörde Babylon döddh blef. Men wiliom wij något nogare och grannare å Andeligit sätt betrachta/ så fruchtar man/ at then grymme/ fuule och beswekelige Antiochus än i thenna dagh lefwer. Ty

1. Antiochus bemärcker en Mootständare/ then ther emoot Gudh swärmar och raasar. Så är Antichristus en Twär Christ som emoot Christum Gudz Son och hans Försambling stryder/ som Gudz Försambling bekänner:

Thet wilddiur (Antichristus) är besätit/
I Jesu heliga Stadh/
Och hafwer sin Gudh förgätit/
Thet är vpfyllt medh haat/
Och wil the Heerdar fördärfwa
Allt medh en sådana acht.
Thet menar sigh förwärfwa/
öfwer Fåren alla macht.

2. Antiochus hafwer ett Wedernampn/ som kallas Epiphanes, som märcker then ädele. Altså kallas icke allenast Diefwulen Lucifer, thet är Morgonstierna/ fast han är fuul/ swarter och een oreen Ande/ Luc. 11: 24. Wthan och Antichristus kallas til then skiynachtigaste och heligaste/ hwilcken lijkawist är Gudz och hans Ordz skämmare/ försmådare och wanährare/ skal förthenskul (för then Titel han sigh tilägnar) til löön bekomma: At han then skynachtigste och aldraheetaste brand i helfwitis låga bliswa får. Här om Gudz Kyrckia sijnger:

för-

Förminskas skal titt Wälde
Tu grymma Antichriſt/
Tina Lemmar och Oppehälle/
Hafwa reedo fängit en Briſt:
Ytterſt skal Gudz Anda/
Som går aff Chriſti Munn/
Tigh dräpa förthan wända/
Så ändas werldzens stund.

3. Såsom Antiochus hafwer warit hastigh och snar medh sina reesor/ at snart hafwer han warit här/ snart ther/ så at then blodgirige Antiochus vthi sin lijfftijdh hafwer reest 2940. mijler: Altså reeser Dieſwulen medh sin Antichriſt och anhang fort omkring/ såsom aff Matt. 4: 5. 8. Och dageligh förfarenheet är at skåda.

4. Såsom Antiochus sänder vth sina Förstar/ så vthsänder Antichriſtus sina falska Propheter/ för hwilka wij skole oß wachta Matth. 7: 15.

5. Såsom Antiochus wille ey förstå eller höra Popilij tasla/ som Romerska senningabodet honom sände: Så gör Antichriſtus/ at oansedt Gudfruchtige lärare/ sända then Andeliga taslan/ som är Gudz Ord/ medh thes vthtydning til Antichriſtum/ så lådz han icke såsom höra eller förstå! Så at thetta Dawidz sannas: the hafwa öron och höra intet/ Psal. 135: 17. Och fast the thet ånteliga förstå/ så afdraga the then bästa märgen och musten ther ifrån bort/ som theras läremästare Dieſwulen sielff giort hafwer/ Matth. 4: 6.

Här vthaff höre wij/ at then fuule Antiochus och Antichriſtus lefwer ännu/ Gudz Försambling till stoort meen/ doch är wår tröst/ at wår förswarare then fromme Judas Maccabæus och å andeligit sätt lefwer. Ty

1. Judas mercker Gudz prijs; så warder Chriſtus kallat Gudz prijs/ ty i honom och igenom honom warder

Gudh Fader prijsat/ såsom gambla Simeon i sin Loffsång siunger: Gudh hafwer honom vpråttat sitt Folck Jsrael til prijs Luc. 2. 32.

2. Maccabæus är ett Hebræiskt wedernampn/ och betyder/ Herre hwem är tin lijke/ och är tagen aff Jsraels barnas loffsång/ Exod. 15: 11. ther hwar bookstaff betyder itt synnerligit ord; här aff giorde sigh Judas ett Symbolum/ som han altijd brukade i taal och Baweren/ tådan är thet! At han kallas Maccabæus: Thetta nampn tilägnes Jesu Christo råtteliga/ i thet han kallas Maccabæus i. e. Herre hwem är tin lijke ibland Gudarna; Såsom han eliest kallas Michael/ thet är/ hwem är såsom Gudh? eller som gambla rijm the lyda:

Jagh är tin Gudh allena
Som kan tigh helfwetis plina förmeena/
Thetta är Christi rätta rijm thet reena.

3. Såsom Judas Maccabæus stridde emoot Antiochum såsom ett lefwandes Leyon/ 1. Macc. 3. 4. Så strijder Christus såsom ett Leyon aff Juda slächte/ Apoc. 5: 5. Emoot Antichristum/ hwilken är Christi och hans Församblings mootståndare.

4. Såsom Gudz Engel/ sittiandes på en Häst i hwijta kläder och gyllene harnesk hafwer stridt och hulpit Judam Maccabæum/ 2. Macc. 11: 8. Så strijder icke allenast JEsus Christus sielff för sin Försambling/ vthan och alla Herrans Englar hielpa ther til/ at then grymma Antichrist och röda Skökian i Babylon Apoc. 17: 1. 5. Skal få en enda/ såsom Antiochus ther sannastädes döder wardt.

5. Såsom Judas Maccabæus war tillijka bådhe Prest och Krijgzman: Så är wår Herre Jesus Christus icke allenast Krijgz-Öfwerste och Konung/ såsom Gudh Fader sielff säger: Jagh hafwer insatt min Konung på mitt

hela

helga Berg Zion Pſal. 2: 6. Och thenna Konungen kan relſa oß iſrå döden Pſ. 68: 21. Vtan och Öfwerſte Preſt/ Heerde och ſiälars Biſkop 1. Pet. 2: 25. Then ſtoora Fåra-Heerden Hebr. 13: 20. Och en Präſt ewinnerliga efter Melchizedeckz ſätt Pſal. 110: 4. Hwilken ſynden/ döden/ diefwulen/ helfwetit/ Antichriſtum och heela werlden öfwerwinner/ renſar ſin helgedom/ och vthkaſtar Antichriſti ſtyggelſe i helfwetis låga/ ſåyandes: Tins huus nitälſkan vpfräter migh/ Pſal. 69: 11.

6. Såſom Judas Maccabæus hafwer öfwerwunnit the twå Förſtar wedh ſtaden Emaus: Alſå hafwer Chriſtus medh wichtigh ſamtaal wedh Emaus/ twenne ſina Lärjungar effter ſin vpſtändelſe öfwerwunnit/ Luc. 24: 25. ſeq. Och låtit förnimma/ at han hafwer afplanat then handſkrifft ſom oß emoot war/ och häfwer blottat Förſtadömen och welligheeterna/ och fördt them vppenbarliga/ och gordt en ährligh ſeger aff theni/ genom ſigh ſielff. Coll: 2: 14. 15.

7. Såſom Judas Maccabæus vthi ſtrijden ſlagen bleef och vplåt ſit lijf wälwilleligen för ſitt folck: Alſå hafwer Herren Jeſus Chriſtus för oß then bittra korſens döddh godwilleliga lijdit/ ſåſom Chriſtus ſielfwer ſäger: Jagh går icke tilbaka. Jagh böit min rygg til them ſom migh ſlogo/ och min kindbeen them ſom migh ryckte Eſa. 50: 6. Item, Ingen tager mitt lijff aff mig/ men iagh låter thet af migh ſielff Joh. 10: 18.

Wij ſkole förthenſkul til ett Beſluth förmante wara theſſe Herrans Chriſti ſtoora wälgärningar på thenna dagen medh tackſamheet ihoghkomma/ beſinnen/ at för ſom thenna Narfwens Stadh vnder the Swenſka kom/ ſå hafwer där icke annat warit än Muſchowitz Lära;

Men nu (åhra wari Gudh) få wij höra Gudz reena Ord/ om Gudz Faders stoora kärleek emoot oß/ Jesu Christi hugneliga födelse/ bittra pijna/ döddh och segerfulla upståndelse/ och thens helge Andes nådiga närwarelse/ predijkas! Jemwäl förnimmom at the höghwärdige Sacramenten effter Christi egen befalning och instichtelse uthdelt blifwer/ och sålunda medh the Andeliga wapn/ altijdh diefwulen och Antichristum emootstrijdom. Frögdom oß och på thenna dagh/ at wåra barn kunna nu (om the elliest wilia) blifwa uptuchtade i HERRans förmaning; Wij hafwe (Gudi Loff) Scholer/ ther then späda Ungdomen kan öfwa sigh i bookliga Konster/ och andra Christeliga dygder/ och således wexa til i Wijßdom/ Ålder och Nåde för GUDH och för menniskior/ Luc. 2:52. För hwilket alt iagh wil lofwa HERRAN så länge iagh lefwer; och Loffsiunga minom Gudh så lenge iagh här är/ Psalm. 146:2. Siunger HERRANOM en nyy Wijso/ the Heligas Försambling skal lofwa honom Psal. 149:1. Lofwer Gudh i hans Helgedom/ Lofwer honom uthi hans machts Fäste/ lofwer honom i hans dråpeliga gerningar/ lofwer honom i hans stora herligheet. Lofwer honom medh Basuner/ Lofwer honom medh Psaltare och Harpor. Lofwer honom med Trummor och Dantzer/ lofwer honom medh stränger och Pijpor. Lofwer honom medh klara Cymbaler. Alt thet Anda hafwer/ Lofwe HERRan Halleluja Psal. 150. Ja/ Loff och Åhra/ och wijshet/ och Tack/ och Prijs/ och Krafft/ och Starckheet ware wårom GUDH ifrå ewigheet til ewigheet Apoc. 7:12.

Amen.

Inſa.

In ſacram hanc meditationem typis vulgatam,

Reverendi & Spectatiſſimi VIRI

DN. ANDREÆ KEXLERI,

Paſtoris in Hefwa vigilantiſſimi, Fautoris & Amici mei honorandi, hæc pauca gratulabandus L. Mq; ſcripſit:

Haud, quia mortales, mortalia ſemper amemus,
Vel quod terreni terrea grata putes,
Ti Kexlere *prius, quâ ſidera lege mearent*
Terra repentinis quando maderet aquis,
Anne ruant imbres ferientes aëra venti,
Prodere cura fuit penna animoq; tuo.
Nunc delectaris ſacris palleſcere curis
Mittere & in lucem, ſcripta verenda, novam.
Auſibus his grator, cæleſtia præmia totis
Viribus exoptans non moritura, Tibi!

JOHANNES FLACHSENIUS
Mathem. Profeſſ. Ordin. &
Acad. Aboenſ. h. t. Rector

Ad

AD

Reverendum atq; Doctiſſimum
VIRUM,

DN. ANDREAM KEXLERUM,
Magni olim in noſtrâ Acad. Profeſſoris Mathematici, B. MAG. SIMONIS KEXLERI Filium, Paſtorem in Eccleſiâ Ingermanniæ Heſiva vigilantiſſimum, laudes occupatæ *Narvæ*, metropolis Ingriæ, publicantem:

Amicum perdilectum:

NARVA σκυθικῶς ἀναγεγραμμαπσμένη
RAUAN:

DEnotat inverſo cognomine NARVA
Metrôplis,
Finnonibus RAUAN, pacis enim
illud opus.
Pacis amor Deus eſt, pacem veneramur, ut
omnes
Siſtamur coràm pacificante Deo!

L. Mq.

ENEVALD. SVEN.
Q. G. A. S. S. Theol. Doct.
Prof. & Paſtor Aboenſis.

Reve-

Reverende atq; Eruditissime VIR

DN. ANDREA KEXLERE,

Pastor Ecclesiæ in Häfwa Ingriæ, meritissime.

QVi opera scribunt, vel lucrum quærunt vel laudem tantum, pauci hoc agunt, ut Ecclesiæ inde benè sit, aut Patriæ; Cum autem pijssimas tuas Meditationes in lucem edis, Reverende KEXLERE, *alios saluberrime erudis, alios delectas suaviter; Hinc & famam non intermorituram fœneraberis, & laudes tibi acquires dignas, quas, ut tibi ex animo gratulor, ita ut ab optimo hoc cepto non disistas, oro; Vale!*

Ut cupit Tuus

SAMUEL Gyllenstålpe/
Nob. Fin.

Αἰδέσιμε Κύριε τῆς τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας ἐν Häfwa τῆς Ἰγγρίας Ποίμην, φίλε τιμιώτατε.

Τοῦ τόπου λόγου τούτου τηλικαύτη ἐστὶν ἀξιότης, ὥστε ἀξίως συγχαίρειν με τοῦ Σοῦ ἐπιχειρήματος. πάντων γὰρ τῶν τοῦ θεοῦ ἐυεργετημάτων τοῦτο μηδαμῶς ἐστι ἐλάχιστον, τὸ ἐλευθεροῦσθαι αὐτὸν τὴν Ἰγγρίαν τῆς τῶν Ῥούσσων βαρβαρότητός τε καὶ ἑτεροδοξίας. Περὶ τοῦτο τὸ θέμα διατρίβων τὸν θεὸν δοξάζεις καὶ παρ' ἅπασι θεοφίλοις ἐυδοκιμήσεις. Ἔρρωσο. Ἔγραψα τῷ ἐνιαυτῷ α. χ. π. τῇ πρώτῃ μεσοῦντος σκιρροφοριῶνος.

E. FALANDER.

Laudem merentur singularem illi Sacrarum rerum Interpretes, qui viva voce, pio exemplo, tum indefesso studio, gentes ad æternam beatitudinem congregant, atq; erudiunt. At vero si mansuris chartis posteritati committunt præclara sua Dogmata, tunc vero plenam obtinent gloriam atq; encomia. Est quidem hic nostri seculi morbus, ut multi plus dicant quam sciant; plus scribant quam legerint; sicq; ex invicto ambitionis malo, pacem Academiarum turbant, dum

Diruunt, ædificant, mutant quadrata rotundis.

Vanorum criticorum & pugnacium Scolasticorum iste mos est, à prisca gravitate declinare, histrionali apparatu & ingenti manuum labore feliciter exscribere tot volumina; quibus pontibus jungi possent, vel ipsa ampliſſima flumina. Sed in Divinis, *nunquam satis dicitur, quod nunquam satis discitur.* Quæ verba Te, *Vigilantißime Domine*, eo impulerunt, ut meditationes Tuas pias, non blattis derodenda committeres, sed usibus huma-

humanis potius commodares. Credo hoc ſcriptum fore ſalutare, elegans, doctum, quo ad textus ſeriem, gravitatem deductionis, fæcundiſſima argumentorum pondera. Gaudeo igitur, Tibiq; ampliſſime gratulor, pluresque ingenij fœtus in poſterum exſpecto. Vale, adjecit raptim.

T.

DANIEL ACHRELIUS.

QVam *Kexlere* Typis; eſt Tertia Concio, vulgas';
Quæ captam Narvam Svecis gratatur abundè;
Perſolvitq; Deo grates, qui Suecica Regna
Ampliat, Amplificat, largâ donatq; ſalute.
Ceu *faſtos* Conſcripſiſti *Tres*; quò numerus par
Eſſet, Tî placuit prodiret *Concio* grata
In lucem claram, quoq; *tertia*; quam videt ætas'
Noſtra; & poſteritas magno celebrabit honore.
Rurſus ego *Kexlere* tibi Congratulor; ampla
Præmia, pro meritis dat Chriſtus cœlica tempe.

Dab. Aboæ Sexta Iduum Maij
Anni 1680.

ἀντοχεδιαζὶ, *Sed perlubens accinebat*

SIMON Pålpo/ *Aboënſ. Met. & Log. Prof publ.*

Ele-

Eleganter rerum Romanarum ſcriptor Saluſtius: ille demum mihi vivere & anima frui videtur, qui præclari facinoris & bonæ artis famam quærit. *Quid enim noſtra negotia reliquæ, quæ ad hunc non collimant ſcopum? Quid ſi cum hac actione comparentur. breviter: fluxa, caduca, nihil. Virtutis, autem operatio clara æternaq́ habetur. Student alij corradendis nummis, alij ſplendidis ædibus ſtruendis, alij ſegnitiei atq́ vecordiæ ſe conſecrant, exiſtimantes ſummum bonum non in negotio; Sed otio conſiſtere. Sed qui ex hiſce pluſquam Epidemijs malis, tanquam ex capite lernæ propullulant fructus? peſſimi. Ex illo Avaritia, creſcit namq́ amor nummi, quantum ipſa pecunia creſcit. Ex iſto luxuria, quæ ſeſe deinde in omnia vitia diffundit: Quippe ut rota ex prærupto colle demiſſa, ſuiq́ juris facta, haud inhiberi poteſt, ita etiam huic vitio ubi ſemel animum occupavit frænum injici nequit. Ex hoc ingenij corporisq́* torpor, *capiunt quippe detrimentum non agitatæ aquæ. Hæc Tu Reverende Paſtor, probe penſitaſti, quapropter relictis deterioribus, ſecutus meliora, in id ſedulo incubuiſti, ut monumentis literarum dares famam. Recte ſane quod eo etiam facto te æmulum paternæ virtutis præſtas, & non pateris clara tua piaq́ ingenij dona nec non multis profutura, deliteſcere: annitere etiam in poſterum egregijs tuis ſcriptis, tuum pariter nomen ac laudatiſſimæ familiæ, extendere. Sic veluti ipſa umbra non deſerit ſuum corpus, ita tua virtus nunquam debita defraudabitur gloria. nam ut ſol in cœlis ſplendore corruſcat, parili etiam modo in terris tua ſcripta micant, eaq́ etiam poſtera ebuccinabunt ſecula.*

Propenſioris affectus & officii declarandi
ergo appoſuit

ABRAHAMUS THAUVONIUS
ABRAHAMI FILIUS.